

умовах, коли освіта України потребує реформ у зв'язку з впровадженням положень Болонської декларації, мовна підготовка студентів повинна відповідати європейським характеристикам. Підвищити рівень мовної підготовки студентів можна за допомогою використання новітніх інформаційних технологій, зокрема мультимедійних засобів.

Література:

1. *Давиденко Ю. Є.* Використання інформаційно-комунікативних технологій для мовної освіти / Ю. Є. Давиденко // *Іноземні мови.* – 2005. – № 3. – С. 40-41.
2. *Морева Н. А.* Технологии профессионального образования : учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений / Н. А. Морева. – 2-е изд., стер. – М. : Изд. центр “Академия”, 2007. – 432 с.
3. *Юрчишин Т. В.* Мультимедійні технології в процесі навчання іноземної мови у вищих навчальних закладах економічного профілю / Т. В. Юрчишин // *Сучасні тенденції комп'ютеризації процесу навчання іноземних мов : зб. наук. праць.* – 2005. – № 3.
4. *Ясулайтіс В. А.* Дистанційне навчання : метод.реком. / В. А. Ясулайтіс. – К. : МАУП, 2005. – 72 с.
5. Електронний ресурс. – Режим доступу : <http://www.ideo.edu.ru/open/multimedia>

В. П. СИМОНОК,

д.філол.н., проф., завідувач
кафедри іноземних мов № 1
НУ “ЮАУ ім. Ярослава Мудрого”

СУЧАСНІ МЕТОДИ ТА ТЕХНОЛОГІЇ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

Якісні зміни в загальнополітичній та соціально-економічній стратегіях України значною мірою стимулювали підвищений інтерес до вивчення іноземних мов. Проблеми, пов'язані з навчанням іноземним мовам, набувають особливої чинності у зв'язку з участю країни у Болонському процесі, що, насамперед, передбачає опанування кількома іноземними мовами.

Передусім зазначимо, що головною характерною рисою навчання іноземній мові у ВНЗ немовного профілю є його професійна орієнтованість. Вона ґрунтується на врахуванні потреб тих, хто навчається, в опануванні іноземної мови, що диктується характерними особливостями професії або спеціальності, які, в свою чергу, вимагають її вивчення.

Ми цілком згодні з Н. Брігером у тому, що сфера англійської мови для спеціальних цілей складається з наступних компонентів, тісно взаємопов'язаних між собою: знання мови, комунікативні вміння та

професійний зміст. Саме тому мета викладача полягає у розвитку мовних знань, що відбивають основи фаху тих, хто навчається, та розвитку комунікативних вмінь, притаманних їх професійній діяльності. М. Елліс та К. Джонсон також вважають, що навчання має спиратися на специфічний зміст, який пов'язаний з певною фаховою сферою. Виходячи з того, що спеціаліст певної галузі потребує знання іноземної мови для успішного здійснення своєї інформаційної діяльності у відповідних ситуаціях, що становлять для нього професійний інтерес, увесь процес навчання іноземної мови в спеціальних цілях має бути максимально наближеним до реальної професійної діяльності даного спеціаліста.

Сьогодні визначною тенденцією у викладанні іноземних мов методисти називають, передусім, реалізацію комунікативного підходу. Під комунікацією розуміється процес усного/ письмового спілкування, суть якого полягає в обміні інформацією та її оцінюванні. Комунікативно-орієнтоване навчання передбачає формування у студентів комунікативної компетенції, яка вважається сформованою, якщо майбутній фахівець використовує іноземну мову щоб самостійно отримувати і розширювати свої знання і досвід. Серед багатьох методів навчання саме комунікативний метод є таким, що здатний активізувати творчі можливості особистості, які, як твердять психологи, є у кожної людини безмежними, адже ми маємо величезний творчий потенціал. Розкрити ж себе, на нашу думку, можна лише у спілкуванні.

У процесі навчання за комунікативним методом студенти набувають комунікативної компетенції – здатності користуватись мовою залежно від конкретної ситуації. Вони навчаються комунікації у процесі самої комунікації. Відповідно усі вправи та завдання повинні бути комунікативно виправданими дефіцитом інформації, вибором та реакцією (information gap, choice, feedback). Найважливішою характеристикою комунікативного підходу є використання автентичних матеріалів, тобто таких, які реально використовуються носіями мови. Мовленнєва взаємодія студентів інколи, хоч і далеко не завжди, проходить за співучастю викладача в найрізноманітніших формах: парах, тріадах, невеликих групах, з усією групою. З самого початку студенти оволодівають усіма чотирма видами мовленнєвої діяльності: говоріння, читання, аудіювання, письмо на понад фразовому і текстовому рівнях при обмеженому використанні рідної мови. Об'єктом оцінки є не тільки правильність, але й швидкість усного мовлення та читання.

Для досягнення комунікативної компетенції – комунікативних вмінь, сформованих на основі мовних знань, навичок і вмінь викладач використовує новітні методи навчання, що поєднують комунікативні та пізнавальні цілі. Інноваційні методи навчання іноземних мов спрямовані на розвиток і самовдосконалення особистості, розкриття її резервних можливостей і творчого потенціалу. Основними принципами сучасних методів є: рух від цілого до окремого, орієнтація занять на студента (learner- centered lessons), цілеспрямованість та змістовність занять, інтеграція мови та засвоєння її за

допомогою знань з інших галузей наук. Перевагою цього методу є подолання страху студентів перед помилками.

У процесі реалізації інтерактивного методу на практичних заняттях з іноземної мови необхідно пам'ятати, що його базовим принципом є принцип колективної взаємодії, згідно з яким досягнення студентами комунікативних цілей відбувається через соціально-інтерактивну діяльність: дискусії та обговорення, діалоги та рольові гри, імітації, імпровізації та дебати. Така діяльність відповідає особисто-орієнтованому підходу до навчання, а також узгоджується з вимогами загальноєвропейських рекомендацій щодо гуманізації та демократизації навчального процесу. Під час такої діяльності забезпечується позитивний вплив колективу на особистість кожного студента, формуються сприятливі взаємовідносини у навчальній групі.

Сучасна комунікативна методика пропонує широке впровадження в навчальний процес нестандартних методів і форм роботи для кращого свідомого засвоєння матеріалу. У практиці виявили досить широку ефективність такі форми роботи як індивідуальна, парна, групова і робота в команді. Найбільш відомими формами парної і групової роботи є: внутрішні (зовнішні) кола (inside/outside circles); мозковий штурм (brain storm); читання зигзагом (jigsaw reading); обмін думками (think-pair-shake); парні інтерв'ю (pair-interviews) та інші.

Аналіз педагогічної та методичної літератури показує, що у сучасній теорії проблемного навчання існує тенденція виокремлювати два типи проблемних ситуацій: психологічні, пов'язані зі студентами, та педагогічні, що стосуються викладачів. Педагогічні проблемні ситуації створюються викладачами для того, щоб активізувати мислення, зацікавленість студентів та наголосити на важливості проблеми, що обговорюється. Психологічні проблемні ситуації є абсолютно індивідуальними. Проблемні ситуації можуть бути створені на всіх етапах навчального процесу: під час пояснення нового матеріалу, повторення раніше вивченого, контролю знань та вмінь. На нашу думку, проблемний підхід розвиває творче мислення та стимулює таку діяльність студентів як: обговорення (оскільки дискусія, за Г.Пальмером, це найактивніша форма мислення), слухання інших думок, обґрунтування власної думки, знаходження компромісу з іншим, лаконічне висловлювання, знаходження не одного, а декількох варіантів вирішення проблеми, праця в парах та групах. Студенти навчаються бути толерантними, уважними і дружелюбними. Отож, такий підхід розвиває самостійне творче мислення студентів, залучає їх до дослідницької роботи, формує співпрацю та взаємодію викладача і студента, спільна соціально-інтерактивна діяльність дозволяє кожному студентові максимально проявити свої інтелектуальні та творчі здібності, заохочує самостійність та ініціативність в ухваленні рішень. Отже, інтерактивна діяльність поєднує співробітництво мовленнєвих партнерів та керованість дій студентів з боку викладача, передбачає відмову від стандартних шляхів вирішення комунікативних завдань, забезпечує інтенсивну мовленнєву практику студентів у відносно вільній творчій атмосфері.

Аналіз сучасних методичних особистісно орієнтованих підходів до викладання іноземної мови у немовному ВНЗ свідчить про те, що однією з найбільш поширених інноваційних технологій є метод проектів, який розглядають як цілісну педагогічну систему. Суть проектного методу полягає в тому, що студент відкриває нові для себе факти й осмислює нові поняття, а не отримує їх готовими від викладача (принцип конструктивізму). Отже, змінюється роль викладача: він перетворюється з інструктора в компетентного колегу, наставника. Основними цілями проектно-методики є:

1) самовираження й самовдосконалення студентів, підвищення мотивації навчання, формування пізнавального інтересу;

2) реалізація на практиці набутих умінь і навичок, розвиток мови, уміння грамотно й аргументовано піднести досліджуваний матеріал, вести дискусійну полеміку;

3) продемонструвати рівень культури, освіченості, соціальної зрілості.

Метод проектів не являється принципово новим у світовій педагогіці. Він виник ще в 1920-х рр. в США. Його називали також методом проблем й пов'язувався він з ідеями гуманістичного напрямку в філософії й освіті, розробленим американським філософом Дж. Д'юї. Він запропонував будувати навчання на активній основі, через доцільну діяльність учня, студента на основі його власної зацікавленості.

Як показує практика, у XXI ст. технологія проектів передбачає, перш за все, уміння адаптуватись до умов життя людини, які швидко розвиваються. Уміння користуватись методом проектів – показник високої кваліфікації викладача, його прогресивної методики навчання й розвитку студентів.

Згідно з теорією та практикою, метод проектів завжди орієнтований на самостійну діяльність студентів – індивідуальну, парну чи групову, яку вони виконують протягом визначеного відрізка часу.

Виконуючи проекти, студенти вчаться самостійно приймати рішення, брати на себе відповідальність за їх реалізацію. Студент стає рівноправним учасником спільної діяльності з викладачем, відповідаючи за свої успіхи, невдачі та недоліки. Він сам аналізує кожен крок свого навчання, визначає свої недоліки, шукає причини виникнення труднощів, знаходить шляхи виправлення помилок. Йому надається право вибору способів діяльності, висунення гіпотез, участь у колективному обговоренні різних поглядів. Вони вчаться працювати в групі, допомагати та підтримувати один одного, шукати інформацію з різних джерел, оформляти матеріал та подавати його, оцінювати свою роботу, порівнювати власний рівень володіння мовою, поєднувати мовні навички та власну фантазію. Проектна робота розвиває вміння планувати, мислити критично.

Література:

1. *Brieger N. Teaching Business English Handbook. 1997. – 192 p.*
2. *Ellis M., Johnson C'h. Teaching Business English. – OUP, 1994. – 237 p.*